

Нові принципи здійснення правосуддя

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2024

Дата публікації: 2024-10-28

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/novi-pryntsypy-zdijsnennia-pravosuddia/>

Відомості про матеріал

Майстер-клас для студентів-правників

11 жовтня 2024 року

Ян БЕРНАЗЮК

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Нові принципи здійснення судочинства

- Принцип пріоритету національної безпеки
- Принцип залучення технологій штучного інтелекту
- Принцип відповідальності перед майбутніми поколіннями
- Принцип максимальної наближеності судді
- Принцип врахування нових форм суспільних інтересів
- Принцип суддівського активізму
- Принцип безумовної виконуваності судового рішення

Пов'язані поняття

- Справедливий суд
- Незалежність суду
- Ефективний захист
- Суддівський розсуд (дискреція)
- Суддівська правотворчість
- Колізії між принципами права
- Мотивованість судового рішення
- Виконуваність судового рішення
- Довіра до суду

З'їзд суддів України затвердив нову редакцію Кодексу суддівської етики

- З'їзд суддів України 18 вересня затвердив у новій редакції Кодекс суддівської етики, який був розроблений за ініціативи і за безпосередньої участі РСУ. За проголосувало 188 делегатів, 40 проти, 15 утрималися.

- Стаття 16.
- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це не впливає на незалежність та неупередженість судді, не стосується оцінки доказів і процесу ухвалення рішень та не порушує вимог законодавства

Основні завдання, які вже сьогодні може здійснювати штучний інтелект

- Здійснювати підбірку та перевіряти релевантність і чинність законодавства, яке наведене стороною у поданому процесуальному документі, в т.ч. на предмет редакції відповідного акта на момент виникнення спірних правовідносин
- Здійснювати підбірку та перевіряти релевантність і «чинність» практики ВС (наявність ініціатив ВС для відступу), яка наведена стороною у поданому процесуальному документі
- Підтверджувати відсутність практики ВС стосовно конкретного спору/правовідносин та, зокрема, за її відсутності здійснювати підбірку релевантної практики ЄСПЛ, Суду ЄС тощо
- Навчившись на офіційних перекладах Мініюсту рішень ЄСПЛ, здійснювати переклад всіх нових рішень цього Суду
- Виявляти пов'язані або схожі триваючі справи (для їх об'єднання, узгодження позицій тощо), а також підстави для ініціювання відкриття зразкової справи
- Виявляти у проєкті судового рішення граматичні та логічні помилки
- Надавати особі на етапі подачі процесуального документу інформацію про початок відліку процесуальних строків, розмір судового збору, повноти поданих документів тощо (відповідно до вимог процесуального закону)
- Здійснювати перевірку достовірності поданих доказів, повноважності представника тощо (відповідно до відомостей з офіційних реєстрів),
- Сигналізувати про можливу наявність «конфлікту інтересів» та, відповідно, підстав для самовідводу
- Підтверджувати наявність у відзиві відповіді на всі доводи позову, апеляційної або касаційної скарги.

ПРИНЦИП ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД МАЙБУТНІМИ ПОКОЛІННЯМИ

- Означає заборону несправедливого використання наявних природніх, фінансових та інших ресурсів без врахування інтересів майбутніх поколінь.
- Сферами найчастішого використання принципу моральної відповідальності перед майбутніми поколіннями є правовідносини, пов'язані з охороною довкілля та бюджетної політики, що головним чином зумовлено специфікою цих сфер, а саме, відтермінованістю у часі моменту прийняття рішень відповідних суб'єктів владних повноважень та «візуалізацією» їх наслідків, а також об'єктивністю наявності протиріч між приватним (індивідуальним, персоніфікованим) інтересом та суспільним (публічним, як правило, неінституціоналізованим) інтересом, що може бути представлений міжнародними інституціями, громадськими організаціями тощо.

Європейська комісія «За демократію через право» (Венеційська комісія) Доповідь «Верховенство права», схвалена 25–26 березня 2011 року

- п. 41
- Наразі є можливим консенсус стосовно обов'язкових елементів поняття «верховенство права»:
- Законність, включаючи прозорий, підзвітний та демократичний процес введення в дію приписів права;
- Юридична визначеність;
- Заборона свавілля;

- Доступ до правосуддя, представленого незалежними та безсторонніми судами, включно з тими, що здійснюють судовий нагляд за адміністративною діяльністю;
- Дотримання прав людини;
- Заборона дискримінації та рівність перед законом.

Конституційні засади (принципи) судочинства

- ч. 2 ст. 129
- 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 2) забезпечення доведеності вини;
- 3) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- 4) підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором;
- 5) забезпечення обвинуваченому права на захист;
- 6) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 7) розумні строки розгляду справи судом;
- 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення;
- 9) обов'язковість судового рішення.
- Законом можуть бути визначені також інші засади судочинства.

Закон України «Про судоустрій і статус суддів»

- Ст. 109. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:
- незаконна відмова в доступі до правосуддя (у тому числі незаконна відмова в розгляді по суті позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги тощо)
- порушення засад гласності і відкритості судового процесу;
- порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом,
- порушення засад змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- безпідставне затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом.

Інші спеціальні принципи адміністративного судочинства

- Найбільш сприятливого для особи тлумачення законодавства
- Належного урядування (good government)
- Легітимних очікувань (legitimate/reasonable expectations)
- Пріоритету суспільних інтересів
- Пріоритету національної безпеки

Кодекс адміністративного судочинства України

- ч. 2 ст. 2

- У справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:
- 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України;
- 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;
- 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
- 4) безсторонньо (неупереджено);
- 5) добросовісно;
- 6) розсудливо;
- 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації;
- 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
- 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
- 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Закон України «Про адміністративну процедуру»

- ст. 4. Принципи адміністративної процедури
- 1) верховенство права, у тому числі законності та юридичної визначеності;
- 2) рівність перед законом;
- 3) обґрунтованість;
- 4) безсторонність (неупередженість) адміністративного органу;
- 5) добросовісність і розсудливість;
- 6) пропорційність;
- 7) відкритість;
- 8) своєчасність і розумний строк;
- 9) ефективність;
- 10) презумпція правомірності дій та вимог особи;
- 11) офіційність;
- 12) гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні;
- 13) гарантування ефективних засобів правового захисту..

Закон України «Про адміністративну процедуру»

- ч. 3 ст. 6
- Здійснення адміністративним органом дискреційного повноваження вважається законним у разі дотримання, зокрема, умови, за якої правомірний вибір здійснено адміністративним органом для досягнення мети, з якою йому надано дискреційне повноваження, і відповідає принципам адміністративної процедури, визначеним цим Законом.
- Ч. 2 ст. 87
- Протиправним є адміністративний акт, що не відповідає принципам адміністративної процедури.
- п. 3 Прикінцевих та перехідних положень

- До приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються в частині, що не суперечить принципам цього Закону.

Використані джерела

- Берназюк Ян. Повідомлення (інформування) учасників справи як обов'язок суду забезпечити конституційні принципи рівності та змагальності (16.11.23) <http://nsj.gov.ua/ua/newsr/13-16-listopada-2023-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-za-standartizovanou-programou-pomichnikiv-suddi-v-gospodarskih-sudiv>
- Берназюк Ян. Конституційний принцип гласності судового процесу та особливості розгляду справ, які містять інформацію з обмеженим доступом (03.11.2023) <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijnyj-pryntsyphlasnosti-sudovoho-protsesu-ta-osoblyvist-rozhliadu-sprav-iaki-mistiat-informatsiiu-z-obmezhenym-dostupom>
- Берназюк Ян. Право на справедливий суд та принцип правової визначеності: строки у справах про соціальний захист (28.07.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/4_presentation_bernaziuk_social_terms_deadlines.pdf
- Берназюк Ян. Незастосування судом закону: між верховенством права та принципом розподілу державної влади (на прикладі захисту соціальних прав) (06.07.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Nezastosuvannia_sudom_zakonu_Bernaziuk.pdf
- Берназюк Ян. Особливості застосування принципу національної безпеки в умовах воєнного стану в Україні» (26.04.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_osobl_zastos_prun_nac_bezp.pdf
- Берназюк Ян. Принцип законності як один із елементів верховенства права: особливості застосування під час вирішення соціальних спорів (21.04.2023) [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20(1).pdf)
- Берназюк Ян. Принцип рівності та заборони дискримінації під час вирішення приватно-правових та публічно-правих спорів (07.04.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_principle_of_equality_prohibition_of_discrimination.pdf
- Берназюк Ян. Принцип національної безпеки як підстава тимчасового обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану (ст. 64 Конституції України) та відступу від зобов'язань держави (ст. 15 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод) (08.02.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_vidstup_bezpeka.pdf
- Берназюк Ян. Судовий збір: між правом на доступ до правосуддя та принципом рівності усіх учасників судового процесу перед законом (26.01.2023) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Sud_zbir_dostyp_rivnist.pdf

Використані джерела

- 10. Берназюк Ян. Преюдиційність судового рішення в адміністративному судочинстві: між принципами правової визначеності та обов'язковості з'ясування всіх обставин справи (14.11.2022) <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1350158>
- 11. Берназюк Ян. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства (14.10.2022) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_11_04_Bernazuk.pdf
- 12. Берназюк Ян. Застосування судами принципу національної безпеки: український та міжнародний аспект (16.08.2022) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_08_16_Bernazuk.pdf
- 13. Берназюк Ян. Інформація з обмеженим доступом та дотримання принципу змагальності у судовому процесі (25.11.2021) <http://nsj.gov.ua/ua/training/programi-pidgotovki-kiiv/25-listopada-2021-r-programa-treningu-na-temu-pravo-na-informatsiuta-informatsiya-z-obmejenim-dostupom1>

- 14. Берназюк Ян. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення (24.06.2021)
<http://nsj.gov.ua/ua/news/verhovenstvo-prava>
- 15. Берназюк Ян. Особливості дотримання в адміністративному судочинстві принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами (23.04.2021)
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Bernazuk_23_04_2021.pdf
- 16. Берназюк Ян. Зміни до Конституції України щодо правосуддя та нові підходи до застосування принципу обов'язковості виконання судового рішення під час вирішення публічно-правових спорів (01.12.2020)
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/prezentacija_Bernazuk.pdf
- 17. Берназюк Ян. Застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні принципів рівності та змагальності в адміністративному процесі (05.11.2019) <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/817702>

Використані джерела

- 18. Берназюк Ян. Ефективність виконання судового рішення: між принципами обов'язковості (виконуваності), правової визначеності (res judicata) та принципом пропорційності (збалансованості) <https://constitutionalist.com.ua/efektyvnist-vykonannia-sudovoho-rishennia-mizh-pryntsypamy-obov-iazkovosti-v-ikonuvanosti-pravovoi-vyznachivosti-res-judicata-ta-pryntsypom-proporsijnosti-zbalansovanosti>
- 19. Берназюк Ян. Верховенство права та принцип розподілу державної влади (на прикладі захисту соціальних прав) <https://constitutionalist.com.ua/verkhovenstvo-prava-ta-pryntsyp-rozpodilu-derzhavnoi-vlady-na-prykladi-zakhystu-sotsialnykh-prav>
- 20. Берназюк Ян. Заборона дискримінації як конституційно-правовий принцип: поняття та особливості реалізації <https://constitutionalist.com.ua/zaborona-dyskryminatsii-iak-konstytutsijno-pravovyj-pryntsyp-poniat-ta-ta-osoblyvosti-realizatsii>
- 21. Берназюк Ян. Судовий збір: між правом на доступ до правосуддя та принципом рівності усіх учасників судового процесу <https://constitutionalist.com.ua/sudovyy-zbir-mizh-pravom-na-dostup-do-pravosu-ddia-ta-pryntsypom-rivnosti-usikh-uchasnykiv-sudovoho-protsezu>
- 22. Берназюк Ян. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі: особливості адміністративного судочинства // <https://constitutionalist.com.ua/pryntsyp-ofitsijnoho-z-iasuvannia-vsikh-obstavyn-u-spravi-osoblyvosti-administrativnoho-sudochynstva>
- 23. Берназюк Ян. Незастосування судом закону: між верховенством права та принципом розподілу державної влади (на прикладі захисту соціальних прав) // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kas_rish/Zbirnik_tez_6_konferen_6_07_2023.pdf
- 24. Берназюк Ян. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі: особливості адміністративного судочинства // <https://constitutionalist.com.ua/pryntsyp-ofitsijnoho-z-iasuvannia-vsikh-obstavyn-u-spravi-osoblyvosti-administrativnoho-sudochynstva>
- 25. Берназюк Ян. Застосування принципу lex specialis при вирішенні колізій у законодавстві: аналіз судової практики // Слово Національної школи суддів України. 1-2 (38-39) 2022, С. 69-82.
http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2022_1_2_38_39/Bernazyk.pdf
- 26. Берназюк Ян. Застосування принципу верховенства права (правовладдя) для вирішення колізій у законодавстві // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління expert: Paradigm of law and public administration № 4 (22) – серпень-вересень 2022 – С. 80-98.
https://intelect.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/expert_4_22_statyya_stefanchuk_fedorenko_yanchuk.pdf
- 27. Берназюк Ян. Принцип процесуальної економії як складова ефективності адміністративного судочинства // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління expert: Paradigm of law and public administration № 3 (21) – червень 2022 – С. 133-142.
<https://maup.com.ua/assets/files/expert/21/10.pdf>

Використані джерела

- 28. Берназюк Ян. Принцип пропорційності у практиці Європейського суду з прав людини // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління expert: Paradigm of law and public administration № 6 (18) – грудня 2021 – С. 197-214 <https://maup.com.ua/assets/files/expert/18/14.pdf>
- 29. Берназюк Ян. Поняття та особливості принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – Серія Право. – Випуск 66. – С. 135-141 https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/10/NVUzhNU_66.pdf
- 30. Берназюк Ян. Принцип належного урядування (good governance): національна та європейська судова практика // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – Серія Право. – Випуск 64. – С. 189-197. http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2021/06/NVUzhNU_64.pdf
- 31. Берназюк Ян. Легітимні очікування (reasonable expectations) як складова принципу юридичної визначеності у вітчизняній та європейській судовій практиці // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2021, № 2 (94), С. 13-28 <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1359/1236>
- 32. Берназюк Ян. The principle of good governance: concept, content and values. Принцип належного урядування (good governance): поняття, зміст та значення // Visegrad Journal on Human Rights. 2021, № 2, С. 357-362. http://vjhr-journal.sk/wp-content/uploads/2021/06/VJNR_2_2021.pdf
- 33. Берназюк Ян. Принцип легітимних очікувань (legitimate expectations): поняття та зміст // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління expert: Paradigm of law and public administration № 3 (15) – червень 2021 – С. 147-162. <https://maup.com.ua/ua/ekspert/vypusky.html>
- 34. Берназюк Ян. Принцип рівності сторін у сучасній доктрині податкового права (на прикладі розгляду публічно-правових спорів) // Право України. – 2020. – № 4. – С. 57-71. https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2020_4
- 35. Берназюк Ян. Конституційні гарантії реалізації в Україні принципу обов'язковості судового рішення (на прикладі вирішення публічно-правових спорів) <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1048627/> <https://sud.ua/ru/news/blog/188062-konstitutsiyni-garantiyi-realizatsiyi-v-ukrayini-printsipu-obovyazkovosti-sudovogo-rishennya-na-prikladi-virishennya-publichno-pravovikh-sporiv>
- 36. Берназюк Ян. Принцип змагальності судового процесу як складова права на справедливий судовий розгляд // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – Том 3 № 87 (2019). – С. 14-25. <http://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/376/331>

Використані джерела

- 37. Берназюк Ян. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону <https://sud.ua/ru/news/blog/182593-kategoriya-yakist-zakonu-yak-skladova-printsipu-verkhovenstva-prava-ta-garantiya-zastosuvannya-sudom-naybilsh-spriyatlivogo-dlya-osobi-tlumachennya-zakonu>
- 38. Берназюк Ян. Нові підходи Верховного Суду до захисту права на пенсію громадян України, які проживають за її межами (між принципами законності та справедливості) <https://sud.ua/ru/news/blog/175514-novi-pidkhodi-verkhovnogo-sudu-do-zakhistu-prava-na-pensiyu-gromadyan-ukrayini-yaki-prozhivayut-za-yiyi-mezhami-mizh-printsipami-zakonnosti-ta-spravedlivosti>
- 39. Берназюк Ян. Мотивованість судового рішення як гарантія реалізації принципу верховенства права // Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». – 2018. – № 5. – С. 18-22. http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/5_2018.pdf

- 40. Берназюк Ян. Конституційний принцип рівності та його особливості в адміністративному судочинстві <https://sud.ua/ru/news/blog/143839-konstitutsiyniy-prinsip-rivnosti-ta-yogo-osoblivosti-v-administrativnomu-sudochinstvi>
- 41. Берназюк Ян. Міжнародні стандарти дотримання принципу змагальності в судовому процесі <https://sud.ua/ru/news/blog/149910-mizhnarodni-standarti-dotrimannya-printsipu-zmagalnosti-v-sudovomu-protsesi>
- 42. Берназюк Ян. Поняття та критерії мотивованості судового рішення як однієї з гарантій дотримання судами принципу верховенства права <https://sud.ua/ru/news/blog/133015-ponyattya-ta-kriteriyi-motivovano-sti-sudovogo-rishennya-yak-odniyeyi-z-garantiy-dotrimannya-sudami-printsipu-verkhovenstva-prava>
- 43. Берназюк Ян. Строк звернення до суду як елемент принципу правової визначеності, практика ЄСПЛ <https://sud.ua/ru/news/blog/124382-strok-zvernennya-do-sudu-yak-element-printsipu-pravovoyi-viznachenosti-praktika-yespl>
- 44. Берназюк Ян. Розуміння принципів адміністративного судочинства в світлі його завдання та практики ЄСПЛ https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/principles_of_%20administrative_proceedings.pdf
- https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/principles_of_proceedings_bernaziuk.pdf

Додаткові джерела

- [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist(1).pdf)
- <http://nsj.gov.ua/ua/training/programi-pidgotovki-kiiv/25-listopada-2021-r-programa-treningu-na-temu-pravo-na-informatsiuta-informatsiya-z-obmejenim-dostupom1/>
- <http://nsj.gov.ua/ua/news/verhovenstvo-prava/>
- https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/principles_of_administrative_proceedings.pdf

Джерела та матеріали

1. Використані джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/newsr/13-16-listopada-2023-r-programa-pidgotovki-ta-pidvishennya-rivnya-kvalifikatsii-za-standartizovanou-programou-pomichnikiv-suddiv-gospodarskih-sudiv>
2. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijnij-pryntsyyp-hlasnosti-sudovoho-protsesu-ta-osoblyvist-rozhliad-u-sprav-iaki-mistiat-informatsiiu-z-obmezhenym-dostupom>
3. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/4_presentation_bernaziuk_social_terms_deadlines.pdf
4. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Nezastosuvannia_sudom_zakonu_Bernaziuk.pdf
5. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_osobl_zastos_prun_nac_bezp.pdf
6. Використані джерела. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist%20(1).pdf)
7. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_principle_of_equality_prohibition_of_discrimination.pdf
8. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_vidstup_bespeka.pdf
9. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Sud_zbir_dostyp_rivnist.pdf
10. Використані джерела. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1350158>
11. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_11_04_Bernazuk.pdf

12. Використані джерела.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_08_16_Bernazuk.pdf
13. Використані джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/training/programi-pidgotovki-kiiv/25-listopada-2021-r-programa-treningu-na-temu-pravo-na-informatsiuta-informatsiya-z-obmejenim-dostupom1>
14. Використані джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/news/verhovenstvo-prava>
15. Використані джерела.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Bernazuk_23_04_2021.pdf
16. Використані джерела.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/prezentacija_Bernazuk.pdf
17. Використані джерела. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/817702>
18. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/efektyvnist-vykonannia-sudovoho-rishennia-mizh-pryntsypamy-obov-iazko-vosti-vykonuvanosti-pravovoi-vyznachenosti-res-judicata-ta-pryntsypom-proporsijnosti-zbalansovanosti>
19. Використані джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/verkhovenstvo-prava-ta-pryntsyp-rozpodilu-derzhavnoi-vlady-na-prikladi-zakhystu-sotsialnykh-prav>
20. Використані джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/zaborona-dyskryminatsii-iak-konstytutsijno-pravovij-pryntsyp-poniattia-ta-osoblyvosti-realizatsii>
21. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/sudovij-zbir-mizh-pravom-na-dostup-do-pravosuddia-ta-pryntsypom-rivnosti-usikh-uchasnykiv-sudovoho-protsesu>
22. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/pryntsyp-ofitsijnoho-z-iasuvannia-vsikh-obstavyn-u-spravi-osoblyvosti-administrativnoho-sudochynstva>
23. Використані джерела.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/kas_rish/Zbirnik_tez_6_konferen_6_07_2023.pdf
24. Використані джерела. http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2022_1_2_38_39/Bernazyk.pdf
25. Використані джерела.
https://intellect.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/expert_4_22_stattya_stefanchuk_fedorenko_yanchuk.pdf
26. Використані джерела. <https://maup.com.ua/assets/files/expert/21/10.pdf>
27. Використані джерела. <https://maup.com.ua/assets/files/expert/18/14.pdf>
28. Використані джерела. https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/10/NVUzhNU_66.pdf
29. Використані джерела. http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2021/06/NVUzhNU_64.pdf
30. Використані джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1359/1236>
31. Використані джерела. http://vjhr-journal.sk/wp-content/uploads/2021/06/VJNR_2_2021.pdf
32. Використані джерела. <https://maup.com.ua/ua/ekspert/vypusky.html>
33. Використані джерела. https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2020_4
34. Використані джерела. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1048627/>
35. Використані джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/188062-konstitutsiyni-garantiyi-realizatsiyi-v-ukrayini-printsipu-oboviazkovosti-sudovogo-rishennya-na-prikladi-virishennya-publichno-pravovikh-sporiv>
36. Використані джерела. <http://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/376/331>
37. Використані джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/182593-kategoriya-yakist-zakonu-yak-skladova-printsipu-verkhovenstva-prava-ta-garantiya-zastosuvannya-sudom-naybilsh-spriyativogo-dlya-osobi-tlumachennya-zakonu>
38. Використані джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/175514-novi-pidkhodi-verkhovnogo-sudu-do-zakhistu-prava-na-pensiyu-gromadyan-ukrayini-yaki-prozhivayut-za-yiyi-mezhami-mizh-printsipami-zakonnosti-ta-spravedlivosti>
39. Використані джерела. http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/5_2018.pdf
40. Використані джерела.
<https://sud.ua/ru/news/blog/143839-konstitutsiyniy-printsip-rivnosti-ta-yogo-osoblivosti-v-administrativnomu-sudochinstvi>
41. Використані джерела.
<https://sud.ua/ru/news/blog/149910-mizhnarodni-standarti-dotrimannya-printsipu-zmagalnosti-v-sudovomu-protsesi>
42. Використані джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/133015-ponyattya-ta-kriteriyi-motivovanosti-sudovogo-rishennya-yak-odniyeyi-z-garantiy-dotrimannya-sudami-printsipu-verkhovenstva-prava>

43. Використані джерела. <https://sud.ua/ru/news/blog/124382-strok-zvernennya-do-sudu-yak-element-printsipu-pravovoyi-viznachenosti-praktika-yespl>
44. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/principles_of_%20administrative_proceedings.pdf
45. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/principles_of_proceedings_bernaziuk.pdf
46. Додаткові джерела. [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist(1).pdf)
47. Додаткові джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/presentation_bernaziuk_effectivenii_zahist
48. Додаткові джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/training/programi-pidgotovki-kiiv/25-listopada-2021-r-programa-treningu-na-temu-pravo-na-informatsiuta-informatsiya-z-obmejenim-dostupom1/>
49. Додаткові джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/news/verhovenstvo-prava-/>
50. Додаткові джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/principles_of_administrative_proceedings.pdf
51. Додаткові джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/principles_of_

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора